

In American literature five types of educational Internet-resources can be fined: hotlist, multimedia scrap-book, treasure hunt, subject sampler and webquest.

Further research could be the study of interactive, project and other types of technologies in linguistic training of foreign language teachers in the United States.

Key words: *educational technology, multimedia technologies, professional training, foreign language, a teacher, American university.*

УДК 37.017.7:375.27

О. В. Вахріна

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут»

АКАДЕМІЧНІ КОДЕКСИ ЦІННОСТЕЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ПОЛЬЩІ

У статті висвітлено базові морально-етичні цінності в освітній політиці Польщі як джерело формування та розвитку особистості. На прикладі Кодексів цінностей, упроваджених в освітніх закладах Республіки Польща, автор аналізує фундаментальні ціннісні принципи та стандарти, які лягають в основу світогляду особистості, її внутрішньої культури та в майбутньому професійної діяльності. Вивчення польського досвіду дозволить оновити моральне середовище у вищих навчальних закладах України, підняти авторитет академічної освіти.

Ключові слова: *академічні кодекси, вища освіта Польщі, виховання студентів, морально-етичні цінності, поведінкові стандарти, університетська етика.*

Постановка проблеми. Сьогодні Україна вступила в період масштабних зрушень, які стосуються й усього соціуму, і кожної конкретної людини. Трансформаційні процеси в Україні, пошук власного шляху розвитку та формування системи цінностей нового покоління зумовлюють підвищену увагу до освітньої сфери.

Наука й вища освіта в Україні також знаходяться у процесі перебудови, що зумовлено політичними та економічними змінами в розвитку держави. Зміни відбуваються як на законодавчому рівні, так і на рівні структури та діяльності освітніх установ вищої школи країни.

Євроінтеграція української вищої освіти потребує змін у методології виховання й навчання студентів. Особливо стратегічного значення у вихованні молодого покоління набувають моральні та етичні цінності, принципи, стандарти, які слугують підґрунтям морально-етичної поведінки особистості в цілому та її професійної діяльності зокрема. Тому, в умовах глобальної трансформації суспільства формування морального клімату в науково-освітньому середовищі, проблема академічних цінностей є надзвичайно актуальною.

Аналіз актуальних досліджень. Зміни, які відбуваються в нашій державі, свідчать про те, що Україна стає відкритим світові, демократичним, правовим суспільством, у якому на перше місце виходить особистість. Предметом поглибленої уваги на сучасному етапі стають цілі, що постають перед вітчизняною освітою. Вони відображені в Законі України «Про освіту». Так, метою «освіти є всебічний розвиток людини як

особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями» [2].

Отже, сьогодні, як ніколи, актуальним стає виховання молоді як потенційного представника інтелектуальної еліти суспільства. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року акцентує увагу на вихованні людини інноваційного типу мислення й культури [4].

Огляд проблем, які існують в академічному суспільстві дає нам право стверджувати про актуальність запровадження поведінкових стандартів, морально-етичних правил, що будуть відображати обов'язки та права членів академічної спільноти в навчальних закладах України.

В умовах становлення української державності зростає активність молоді та їхньої відповідальності за майбутнє, що зумовлює важливість питання провідних цінностей і створення кодексів цінностей в університетах. Розробка етичних кодексів, як сучасних моделей виховних систем, потребує аналізу накопиченого досвіду, виявлення прогресивних ідей та їх творчої реалізації.

У цьому зв'язку зрозумілим є інтерес до зарубіжного досвіду у сфері ціннісної освіти, зокрема, польської. Науковий досвід польських учених є досить вагомим у цьому напрямі. Так, означену проблему ціннісного наповнення та морально-етичної поведінки знаходимо у працях таких польських учених, як: Є. Ожеховські, М. Грабські, Т. Дубовські, К. Гібіньські, А. Гурські, М. Сівко, В. Чихоня, Р. Врочинські, Я. Хомплевич, Ст. Кавула, І. Крук, А. Худзіцка-Чупала, А. Лупіна-Вегенер, М. Квік та ін.

Метою статті є аналіз академічних чеснот через дослідження кодексів цінностей у системі вищої освіти Польщі як інструментів виховання особистості.

Виклад основного матеріалу. Кризові явища, що супроводжували Польщу останні роки, призвели до зростання негативних наслідків у свідомості поляків, що зумовило прискорення змін у польській системі освіти. Сьогодні, можна з упевненістю зазначити, що польська реформа у сфері освіти є прикладом успішного досвіду для наслідування. Приєднавшись до Болонського процесу в 1999 р. польські університети пропонують високий рівень навчання та складають невід'ємну частину Європейської частини освіти. Ефективність, переваги й успіх проведення освітніх реформ у Польщі 1998–2004 рр. зумовлено, передусім, оновленнями в системі цінностей. Поряд із якісними трансформаціями в системі освіти Польщі, якими є інтеркультурність освітнього простору, мобільність ресурсів, конкурентоспроможність, відповідність вимогам ринку праці та інше, пріоритетного значення набуває підвищення ціннісного статусу особистості.

Дбаючи про якість вищої освіти, «Закон про освіту» Польщі ставить першочерговими завданнями освітніх установ виховання особистості з можливістю реалізації себе як спеціаліста, а також ґрунтовну підготовку до виконання сімейних і громадянських обов'язків, заснованих на принципах солідарності, демократії, терпимості, справедливості та свободи [12].

Можна з упевненістю зазначити, що в польській системі вищої освіти на перший план виходить виховання особистості, яка легко використовує сучасні досягнення, розуміє світ та добре орієнтується в життєвих труднощах, з повагою ставиться до різних точок зору людей, гуманна та розвиває власні здібності й інтереси, самовдосконалюється духовно та професійно. У той самий час, визначаючи освіту як частину загального добробуту держави, автори «Закону про освіту» ставлять за мету розвиток у молодих людей почуття відповідальності, любові до батьківщини, поваги до національної культурної спадщини. Саме на прикладі польської системи освіти, яка взяла напрям на європейську інтеграцію, можемо зазначити, що країна продовжує зберігати національні цінності, які є основою польської культури [12].

На думку польського публіциста Є. Ожеховські, народ Польщі, «поділяючи незаперечні європейські цілі, має власну моральність, індивідуальний характер, закони, історію, інституції, коротко кажучи: унікальну національність та індивідуальність» [7].

Освічені громадяни, з точки зору польських дослідників, мають стати фундаментальним капіталом держави, а добре спроектовані витрати на освіту є найкращими інвестиціями.

На вирішення цієї проблеми спрямована робота всіх ланок суспільства, освітньої системи зокрема. Чисельні академічні кодекси, створені в навчальних закладах, наукових і громадських установах, професійних навчальних закладах, стали відповіддю польських освітян на економічні та соціальні загрози в країні. Відтак, академічні кодекси цінностей, етичні кодекси, правила сумлінної поведінки стали потужним інструментом у вихованні гармонійно-розвиненої особистості, достойного громадянина своєї країни.

Заснована в 1989 р. вихователями та вчителями Польщі за підтримки фонду ЮНІСЕФ Міжнародна програма Асоціація Освітня програма цінностей життя (Association Living Values Education Program) озвучила основні ідеї виховання в дусі цінностей. Програма у своїй концепції проголошує освіту як інструмент для пред'явлення учням філософії життя, а також визначає методи формування поваги й упевненості в собі. Програма Асоціації орієнтує вчителів, вихователів і соціальних працівників підтримувати загальний розвиток учня, спонукати учнів до правильного вибору в житті, щоб вони могли інтегруватися в суспільство .

Придїляючи велику вагу питанню виховання особистості, Асоціацією за час її діяльності було видано в Польщі серію підручників: «Виховання в дусі

цінностей» («Wychowanie w duchu wartości»), призначених для педагогів і вчителів, охочих працювати з дітьми та молоддю в межах моральних цінностей, «Виховання в душі цінностей. Вхідження у світ (3–7 років)» (Wychowanie w duchu wartości. Wchodzenie w świat (3–7 lat), «Виховання в душі цінностей. Розширення світу (8–14 років)» (Wychowanie w duchu wartości. Poszerzanie świata (8–14 lat), «Виховання в душі цінностей. Вхідження в зрілому віці (старше 15 років)» (Wychowanie w duchu wartości. Wchodzenie w dorosłość (powyżej 15 lat), «Виховання в душі цінностей. Путівник (для вчителів)» (Wychowanie w duchu wartości. Przewodnik (dla nauczycieli)). Цікавим є той факт, що ці підручники стали лауреатами премії «The Teachers' Choice Award» в США в 2001 р., а в Польщі отримали нагороду на 10-ій виставці-ярмарку освітніх закладів у місті Кельце у 2005 р. Програми, що містяться в підручниках несуть не тільки теоретичну, але й практичну інформацію, яка допомагає вчителям майстерно сконструювати методологію навчання, лейтмотивом якої є розвиток самооцінки, критичного мислення, емоційного інтелекту, креативності та навичок життя в суспільстві.

Статут Освітньої програми цінностей життя проголошує такі академічні чесноти, як: спокій, свобода, чесність, любов, простота, щастя, єдність, смирення, відповідальність, повага, співпраця, взаємодія, толерантність, покора [5].

Казимеж Єжевські, польський педагог та освітній діяч, переконаний, що виховання полягає у пробудженні в душі дитини мікроелементів, добра, краси й істини. «У серцях людей, як у глибинах Землі, дримають насіння, величезні багатства. Щоб їх розкрити і виявити, і для людства – зберегти, потрібно любити і розуміти». Він мріяв, щоб, усі люди були щасливими, тому метою свого життя обрав поширення добра [5].

Водночас, польський дослідник І. Халашинські вважає, що «процес виховання є по суті соціальним, формування й виховання людського розуму є ідентичним з його соціалізацією. Цей процес відбувається не тільки тоді, коли виховні установи свідомо впливають на молодь у напрямі її усупільнення, але навіть тоді, коли виховання розуміється вкрай індивідуалістичним» [3].

Етичні кодекси стали продуктом освітянської культури в Польщі. Рух у цьому напрямі започаткував Ягелонський університет. Саме Ягелонський університет став першим, хто проклав шлях академічним чеснотам, що міцно увійшли в життя викладачів, студентів та адміністрації. Виховуючи своїх студентів як гуманітарно-технічну еліту, Ягелонський університет багато років поспіль тримає міжнародний рейтинг на самому високому рівні.

Так, Академічний кодекс цінностей, прийнятий на засіданні Сенату Ягелонського Університету 25 червня 2003 р., визнає важливість академічних чеснот в умовах трансформації суспільства. Кодекс наголошує про повернення до багатовікових традицій, які протягом століть створювали авторитет науки, виражали моральну силу академічного світу, відображали місію вчених у просуванні етичних і громадських чеснот суспільства.

Згідно із зазначеним кодексом, покликання університету полягає у вихованні більш сильної культури в суспільстві та впровадження наукових досліджень. Завдяки своїй діяльності та особистому прикладу членів академічної спільноти, які готові вирішити щоденні проблеми, які висуває сучасне життя, університет не тільки бере участь у розвитку науки, захисті здоров'я, мистецтва та інших галузей культури, але також навчає та виховує студентів і академічний колектив відповідно до ідей гуманізму й толерантності [10].

Основним обов'язком ученого автори цього документу проголошують істину. Обов'язок істини – це пошук нових, оригінальних, ефективних рішень, сприяння винахідливості й автентичності наукових досліджень. Формулювання істинних суджень і теорії – це те, чим мають керуватися вчені в оцінці науково-дослідних робіт і проектів.

Дбаючи про відмінність успіхів у викладанні й навчанні, Академічний кодекс цінностей проголошує принцип відповідальності, який стосується як власних наукових досліджень, так і цілих дисциплін, а також закладів і середовищ, що створюються при цьому. Відповідальність стосується виховання майбутніх поколінь, використання наукового авторитету, використання результатів навчання на практиці. Відповідальність – це повна й активна участь у всіх формах академічного життя, як з точки зору виконавчих функцій, методичної роботи, так і захисту інтересів власного закладу в рамках конкуренції з іншим [6].

Творці Кодексу наголошують на важливості такої цінності, як доброта. Автори вважають, що саме доброта сприяє гарній роботі, ентузіазмові всіх учасників академічного життя. Добротою називають безпосередню опіку розвитком наукових поглядів, допомогу, необхідну у пробудженні інтересу, управлінні першими кроками студентів та аспірантів. Доброта – це формування дружелюбної атмосфери в будь-якому виді освітньої діяльності, створення доброзичливої атмосфери під час іспитів та заліків [6].

Не менш значущою для науки й освіти є справедливість. Справедливість як відображення об'єктивного рівня знань студентів, критерій, який дає шанси для подальшого наукового розвитку та відкриває двері для поза академічної кар'єри, до справедливої оцінки праці.

Як одне з найбільш фундаментальних і універсальних етичних правил вводиться принцип сумлінності, який має стати обов'язком для всіх людей без винятку в різних ситуаціях, на різних посадах, незважаючи на різні несприятливі фактори. Сумлінність стосується взаємовідносин людей у всіх сферах їхньої життєдіяльності. Сумлінність як постулат наукового життя молоді, закликає до серйозного й ретельного вивчення обраної галузі, постійного оновлення та розширення знань, навіть після завершення вищої освіти.

Толерантність трактується Кодексом як уважність і відкритість до інших культур, навіть тих, які суперечать загальноприйнятим поглядам,

особливо, власним. Принцип толерантності полягає у відмові від дискримінації студентів та наукової молоді відповідно до їх національних, расових, політичних чи ідеологічних особливостей [6].

Наступною чеснотою, яка має виховуватись у всіх членів академічної спільноти, є лояльність. Лояльність, що ґрунтується на здорових принципах взаємоповаги, співробітництва та солідарності, повинна проявлятися кожного дня, вимагаючи мужності, самопожертви й самозречення, відмови від приватності та опортунізму. Лояльність має бути як у трудовій дисципліні, так і в солідарності колег, студентів і всіх членів академічної спільноти. У свою чергу, академічна спільнота *Almae Matris* створює умови для розвитку власних унікальних талантів, сприяє вдосконаленню особистих чеснот, що дозволять університету розквітнути та зберегти його добре ім'я [6].

Принципи самостійності та чесності призвані регулювати відносини членів академічної спільноти, а також їх дослідження в обраній області. Чесність і самостійність протистоять плагіату, отриманню незаслужених дипломів, титулів, ліцензій, нагород. Академічний кодекс засвідчує, що наука – це домен надзвичайної надійності, точності, ретельної перевірки фактів, досягнень попередників і мови, за допомогою якої будуються теорії, передаються знання. Отже, чесність вимагає надзвичайної, детальної фактографічної скрупульозності й абсолютної логічної точності.

Почуття гідності унеможлиблює відхід людини від власних переконань та ідеалів, не дає змогу легко піддаватися тиску або спокусі отримати вигоду. Гідність не є прерогативою ні однієї обраної соціальної групи, навколишнього середовища або об'єкта. Рівними в плані гідності мають бути і великий знаменитий професор, але також, і скромний асистент, чи студент. Гідність пробуджує внутрішню силу, яка не дозволяє людині відійти від своїх переконань, ідеалів, етики й віри в розум, не дозволяє легко піддаватися тиску, спокусі отримати вигоду чи бажанню отримати почесні та нагороди. Гідність не є привілеєм будь-якої обраної соціальної чи територіальної групи. Кожна людина має право на захист своєї гідності, незважаючи на будь-які відмінності.

Важлива увага в Академічному кодексі приділяється свободі науки. Етичні цінності зароджуються, функціонують і повною мірою проявляються у вільному суспільстві. Свобода є необхідною умовою для вибору цінностей, їх створення й розвитку. Вона є також тією можливістю та джерелом енергії для всієї структури науки, у якій тільки свобода досліджень, дискусії та вираження думок приносять позитивні результати, у той же час будь-яке обмеження призводить до стагнації та зниження творчої думки. Таким чином, обов'язком усього наукового товариства повинна стати турбота про реалізацію свободи в усіх сферах, у тому числі й у прямому застосуванні свободи в повсякденній практиці функціонування академічних структур, а також у вихованні молодого покоління в дусі свободи.

Як зазначають автори кодексу, недотримання академічних чеснот приводить до падіння рівня викладання у вищій школі, що зумовлює неналежний рівень знань і вмінь, які отримують студенти. Етичний Кодекс університету надає особливо значення принципам та цінностям, які мають керувати академічною спільнотою. Загальна єдність по відношенню до людської гідності, повага до істини та до важкої роботи, закону та правосуддя, патріотизму, демократії, честі та відповідальності за суспільство та Батьківщині – ті визначальні правила, яких дотримується Ягелонський університет протягом багатьох років, та завдяки яким посідає ключові позиції в самих різних рейтингах. Етичний кодекс університету став меморандумом фундаментальних академічних стандартів, які надовго підняли престиж науки, пояснюючи моральну силу педагогічної спільноти, та забезпечили її основою для просування етичних і суспільних чеснот [10].

Піклуючись про освітні стандарти, якість знань і вмінь, які пропонуються студентам, створення Етичного кодексу запроваджує Сенат Університету Леона Козьмінського. Заснований у 1993 році та продовжуючи славетні традиції вищої школи, він займає перше місце серед приватних університетів в освітніх рейтингах Центральної та Східної Європи.

Сила університету полягає у високому рівні викладання, що робить його диплом дуже цінним не тільки на внутрішньому, а й на зовнішньому ринку праці. Навчання супроводжується постійною практикою, новаціями та дослідницькою діяльністю. У своїй діяльності університетська спільнота користується Етичним кодексом поведінки, який складається з правил сумлінної поведінки, зобов'язань і прав з повагою до всіх членів університетського середовища. Етичний кодекс поведінки Університету ім. Леона Козьмінського звертає увагу на те, що університетська етика залежить від морального стану всіх членів університетської родини, основною турботою яких має бути загальне благо й репутація інституту. Автори кодексу проголошують повагу та допомогу важливими чеснотами академічної спільноти. Університет ім. Леона Козьмінського ставить за мету бути гарним прикладом організованої діяльності, застосовувати практично знання, отримані з дисциплін, що викладаються й науково досліджуються в інституті. Етичний кодекс заохочує студентів вибирати творче, позитивне та відповідальне ставлення до майбутньої професійної кар'єри. Регулюючи відносини студент-викладач-адміністрація, етичний кодекс надає особливого значення чесності в діяльності та керуванні університету [8].

Позитивний приклад вважається обов'язком як академічного, так і адміністративного складу. Очікується, що всі учасники навчально-виховного процесу виконують сумлінно й чесно свої обов'язки. Важливими принципами, на яких базується освіта й наука в Університеті ім. Леона Козьмінського, є зобов'язання академічної спільноти поглиблювати свої знання, удосконалювати викладацьку майстерність і розвивати міждисциплінарні інтереси.

Університет проголошує академічну свободу, істину та плюралізм думок і застерігає від докринарізму та перевищення повноважень під час навчання або проведення наукових досліджень. Етичний кодекс засуджує шахрайство, корупцію, плагіат, копіювання, переслідування й утиски, протистоїть тій практиці, яка варта осудження, особливо у випадках порушення людської гідності. Дотримання вищезазначених принципів університет вважає справою честі для всіх членів університетського співтовариства. Відображення цих принципів у відносинах, діяльності, а також взаємодії членів університетської спільноти гарантує стабільність ключових моральних цінностей, які були сформовані давніми національними традиціями [8].

Грунтуючись на позитивному досвіді Ягелонського університету, Польська фундація ректорів взяла на себе ініціативу створити документ, що включає правила поведінки й вимоги відносно управління університетами. Саме через турботу про виховання та оновлення у вищих навчальних закладах морального середовища ця ініціатива була підтримана Конференцією ректорів академічних шкіл у Польщі (CRASP), що знайшло відображення в резолюції 23 травня 2005 р.: «Пленарна асамблея Конференції ректорів академічних шкіл у Польщі, прагнучи зміцнювати традиційні академічні цінності в житті університетів, вказують на необхідність їх розвитку, та проголошують документ під назвою «Кодекс сумлінної поведінки в університеті» [11]. Кодекс стосується академічного й дослідницького персоналу, що працює в університетах.

Фундаментальною цінністю академічної етики, згідно із цим документом, визнається істина. Покликання університетів – це пошук і документування надійним способом (науково-дослідницькі цілі) виховання молодого покоління в методичному придбанні істини, підтримка інтелектуального й морального розвитку, підготовка майбутніх випускників для займання громадських і професійних функцій у демократичній державі (навчально-виховні цілі), а також підтримка культурно-цивілізаційного розвитку всього суспільства (соціальні цілі). Для досягнення цих цілей університети повинні бути відкритими й ініціативними, і в цьому відношенні вони повинні шукати шляхи, щоб запровадити основоположні гуманістичні цінності, у процесі співпраці з іншими соціальними суб'єктами, приймаючи до уваги традиції своїх країн і регіонів та відповідаючи на виклики змінного світу [11].

Автори документу вважають, що виконуючи ці завдання, університети формують власну, особливу інституційну культуру. Її правила та вплив залежать від ставлення всієї університетської спільноти. Кодекс сумлінної поведінки приділяє особливого значення всім, хто має відношення до управління університетом (ректор, декани, факультетські ради, сенат, директори та ін.) та формулює такі основні принципи: принцип служіння суспільству, принцип неупередженості в державних справах,

принцип законності, принцип відповідальності й автономія, принцип рівноваги та розподіл повноважень, принцип творчості, принцип прозорості, принцип децентралізації, принцип гідності, поваги та толерантності, принцип освіти та універсальність дослідження. У цілому культура діяльності університетської спільноти, як зазначають творці Кодексу, має сприяти культурі всього університету, формувати його репутацію, інтегрувати наукову спільноту [11].

Документ проголошує освітньою місією університету турботу про якість навчання. Водночас, сила університету, акцентують автори Кодексу, полягає в його творчих, оригінальних та якісних дослідженнях [11].

На думку польської дослідниці Йоанни Крук, у науці, освіті та в будь-якій професійній діяльності необхідно застосовувати найвищі стандарти, що включені до національних або міжнародних законів та етичних кодексів [9]. Для будь-якого дослідника, незалежно від напрямку дослідження, знання етичного кодексу та основних принципів правильної поведінки як у науково-дослідній роботі, так і в освіті, мають бути обов'язковими. Освітняни повинні усвідомлювати, що надійність реєстрації дослідження, наукові знання та суспільна відповідальність залежать від твердого дотримання етичних кодексів і принципів.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Аналіз вищезазначеного матеріалу дозволяє зробити висновок, що у вищій школі Польщі академічні кодекси цінностей стали не тільки угодами солідарності між адміністрацією, викладачами та студентами, але й тими документами, завдяки яким університети досягають високих показників якості освіти та науки. Закріплюючи основні етичні норми, кодекси стали в Польщі тими документами, до виконання яких повинні прагнути всі, на кого поширюється їхня дія. Результативність та ефективність кодексів залежить від зацікавленості та відповідальності всіх сторін у його виконанні.

В Україні цей процес лише набирає обертів. У цьому контексті **перспективою подальших розвідок у цьому напрямі** є пошук шляхів адаптації досвіду Польщі до українських реалій, а саме розробка й запровадження морально-етичних стандартів, які допоможуть відродити авторитет академічної освіти та будуть сприяти вихованню гуманітарно-технічної еліти, що стане запорукою стабільного розвитку нашої країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua/>
2. Ковальчук Н. Соціалізація молоді у традиційних польських дослідженнях [Електронний ресурс] / Наталія Ковальчук. – Режим доступу : <http://library.udpu.org.ua/>
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.meduniv.lviv.ua/>

4. Stowarzyszenie Edukacyjne, Wartości Łycia [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://wartosci-zycia.org/>
5. Akademicki kodeks wartości [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.uj.edu.pl/>
6. Dyczewski L. Values and Polish cultural identity [Електронний ресурс] / L. Dyczewski. – Режим доступу :
<http://www.crvp.org/>
7. Kozminski University Ethics Code, Ethical Code of Conduct [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.kozminski.edu.pl/>
8. Kruk J. Good scientific Practice and ethical principles in scientific research and higher education [Електронний ресурс] / Joanna Kruk. – Режим доступу :
<http://www.cejssm.usz.edu.pl/>
9. Statute of the Jagiellonian University [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.uj.edu.pl>
10. The Code Good Practices in Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.krasp.org.pl/>
11. World Data on Education. 7th edition, 2010/11 Poland, Principles and general objectives of education [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.ibe.unesco.org/>

РЕЗЮМЕ

Вахрина О. В. Академические кодексы ценностей в высшей школе Польши.

В статье освещаются базовые морально-этические ценности в образовательной политике Польши как источник формирования и развития личности. На примере Кодексов ценностей, внедренных в образовательных учреждениях Республики Польша, автор анализирует фундаментальные ценностные принципы и стандарты, которые ложатся в основу мировоззрения личности, ее внутренней культуры и в будущем профессиональной деятельности. Изучение польского опыта позволит оновить моральную среду в высших учебных заведениях Украины, поднять авторитет академического образования.

Ключевые слова: академические кодексы, высшее образование Польши, воспитание студентов, морально-этические ценности, поведенческие стандарты, университетская этика.

SUMMARY

Vakhrina O. Academic Codes of Values in Higher Education in Poland.

The paper presents basic moral and ethical values in educational policy of Poland as a source of personality formation and development. Integration to Europe of higher education of Ukraine demands great changes in methodology of the young generation upbringing. The survey of the problems in academic society makes it actual to implement behavior standards, moral and ethical norms, which will reflect rights and duties of academic environment in the educational establishments of Ukraine. In this regard, learning and understanding of Poland experience, on the examples of Codes of values, is of great importance.

Ethics and values play an important role in making up of an individual, a community and a nation, as a whole. Being summarized in numerical Codes of values, high ethical standards were implemented in the educational system of Poland. The standards of good practices reflect the centuries long tradition in the academic life and formulate the basic principles, obligatory for academic staff, students and administration.

On the examples given in the article, the author analyses the fundamental value principles and standards, which are the basis of personality world view, its inner culture and professional activity in future. Meeting the challenges of the changing world, ethical codes aim at being a good example of autonomy and academic freedom.

Entered in academic life of many universities, academic codes are targeting to educate a young generation in the methodical acquisition of the truth, to support their intellectual and moral development, and to prepare the future graduates for holding public and professional functions in a democratic state. High school academic Poland codes values are not only solidarity agreements between the administration, faculty and students, but also those documents by which universities achieve high performance quality of education and science. Effectiveness and efficiency of codes depends on the interest and responsibility of all parties in this performance.

The results of the investigation allow to renew the moral environment in higher educational establishments of Ukraine, to promote the authority of academic education and contribute to creation of valuable social society. In Ukraine this process is only gaining momentum. The prospect of further work in this direction is to find ways to adapt Polish experience to Ukrainian realities, namely the development and implementation of ethical standards that will help restore the authority of academic education and will contribute to the education of humanitarian-technical elite that will guarantee sustainable development of our countries.

Key words: *moral and ethical values, academic codes, upbringing of youth, behavior standards, academic virtues, university ethics.*

УДК 371(436)

О. І. Денічева

Житомирський державний університет
імені Івана Франка

ОСНОВНІ ЕТАПИ РЕФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ СЕРЕДНЬОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ АВСТРІЇ

У статті розглянуто особливості реформування середньої гуманітарної освіти Австрії; проаналізовано умови впровадження реформ; показано вплив розвитку економічної діяльності на здійснення трансформацій у змісті середньої гуманітарної освіти; висвітлено функції реформ системи середньої освіти; охарактеризовано етапи реформування змісту гуманітарної освіти; продемонстровано наслідки впровадження освітніх реформ у системі гуманітарної освіти; визначено напрями змін у навчальних програмах із гуманітарних дисциплін; наголошено на важливості професійної орієнтації у старшій школі; акцентовано увагу на необхідності підвищення якості гуманітарної освіти в навчальних закладах різного типу Австрії.

Ключові слова: *гуманітарна освіта, зміст гуманітарної освіти, гуманітарні дисципліни, розвиток, освітні реформи, процес реформування, можливість, професійна орієнтація, досвід.*

Постановка проблеми. Події, які відбуваються сьогодні в Україні, змушують громадську спільноту замислюватися над необхідністю реформування багатьох галузей діяльності, до яких належить і гуманітарна. Її основним покликанням є сприяння всебічному розвитку підростаючого покоління, що є особливо актуальним у сучасних кризових умовах життя. Для подолання протиріч на шляху розвитку нашої держави доцільно звертатися до позитивного досвіду реформування гуманітарної освіти